

ШЕВЧЕНКО ЛЕСЯ АНТОНІВНА

15 травня 2017 р. на 86-му році життя завершився земний шлях доктора історичних наук, професора Лесі Антонівни Шевченко. В Україні та за її межами вона була добре знана як фахівець з історії радянської доби, що зробила значний внесок у розбудову такого важливого напрямку, як культура українського народу – міцного фундаменту духовного відродження незалежної держави.

Народилася Леся Антонівна 23 вересня 1931 р. в Києві, у родині службовців (батько викладав економічну історію у вищому навчальному закладі; мати працювала в Академії наук УРСР). Навіки в пам'яті закарбувалися важкі 1930-ті рр. й особливо Друга світова війна. У 1941 р. десятирічна Леся з матю, як і сотні тисяч громадян, були евакуйовані до Уфи, а потім до Узбекистану. Після відступу загарбників (липень 1944 р.) повернулася з евакуації до Києва, де продовжила навчатися у середній школі №57, яку закінчила 1949 р. зі срібною медаллю. Рано втратила матір. Чотирнадцятилітній дівчинці довелося перебрати на свої плечі життєві дорослі проблеми й побутові труднощі. Того ж 1949 р. вступила на історичний факультет Київського державного університету імені Тараса Шевченка. Саме у студентські роки в неї з'явилося бажання пов'язати свою долю з наукою. По закінченню 1954 р. вишу (диплом із відзнакою) поступила до аспірантури. 17 грудня 1958 р. на засіданні спеціалізованої ради історико-філософського факультету Київського держуніверситету успішно захистила дисертацію на здобуття наукового ступеня кандидата історичних наук та була прийнята на роботу асистенткою кафедри КДУ.

1959 р. став рубіжним у трудовій біографії, яка відтепер була тісно пов'язана з академічним Інститутом історії України. Тут розкрився талант Л.А.Шевченко як дослідниці й організатора науки. Вона пройшла шлях від молодшого до провідного наукового співробітника. Упродовж 1960–1980-х рр. долучилася до підготовки низки фундаментальних узагальнюючих видань – одинадцятитомної «Історії Української РСР», «Історії Києва», «Історії робітників Донбасу», праці «Розвиток соціально-класової структури населення УРСР». У 1989 р. Л.А.Шевченко успішно захистила докторську дисертацію «Підвищення культурного рівня трудящих УРСР у період 1960 – першій половині 1980-х рр.: Досвід і проблеми». Невдовзі їй було присвоєно вчене звання професора.

Л.А.Шевченко щиро сприйняла проголошення незалежності України й доклала багато зусиль до розвитку соціогуманітарного знання, дослідження ключових проблем історії 1990–2000-х рр. Спільно з колегами по відділу сучасної історії України Інституту історії України НАНУ долучилася до нової проблеми – українська державність в історичній ретроспективі, яка передбачала розробку широкого комплексу недосліджуваних тем. Леся Антонівна спрямувала увагу на питання культурного розвитку 1991–1999 рр. Вона розробляла такі теми, як «Культурне життя Києва», «Культурний розвиток українського села», «Роль духовної спадщини в утвердженні національної свідомості», «Культурно-творчі процеси в реаліях незалежності». Брала участь у

підготовці «Енциклопедії історії України», «Нарисів історії України: Друга половина ХХ ст.». У доробку дослідниці – близько 150 наукових праць.

Л.А.Шевченко проводила велику науково-організаційну роботу, спрямовану на зміцнення позицій вітчизняної науки у світовому науковому просторі. Брала активну участь у численних наукових і науково-практичних конференціях (Єреван, Мінськ, Москва). Працювала членом редколегії низки авторитетних міжнародних і вітчизняних видань. Зробила вагомий внесок у виховання наукових і педагогічних кадрів України, підготувала чотирьох кандидатів історичних наук.

Була прекрасним дослідником і педагогом, великодушною, порядною, вимогливою людиною з широким кругозором, оптимісткою та життєлюбом. Світла пам'ять про Лесю Антонівну Шевченко назавжди залишиться у серцях колеґ і всіх тих, хто її добре знав...

Н.П.Барановська (Київ), Л.В.Ковпак (Київ), С.С.Падалка (Київ)